

Trump Yönetimindeki ABD Orta Doğu'da Rusya ile İş Birliği Yapabilir mi?

Dimitar Bechev

Özet: ABD'nin çiçeği burnunda başkanı Donald Trump'ın yemin etmesine az bir süre kala, ABD ve Rusya arasındaki ilişkiler de yeni bir sürecin eşiğine gelmiş durumda. Moskova'yı Suriye'de Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) ile mücadelede bir müttefik olarak gören yeni ABD yönetimi, muhtemelen karşılıklı ilişkileri geliştirmenin de yollarını arayacak. Öte yandan, Rusya ve ABD arasında Orta Doğu'da yahut başka bir yerde stratejik iş birliğine dair beklentiler de belirsizliğini koruyor. Rusya'nın bölgesel bir hegemonik güç olarak hakimiyeti görece ağır basan Amerika'dan bayrağı devralmak yahut bölgede istikrarı temin etmek gibi bir arzusu yok, zira bunu yapabilecek kapasitesi de yok. Nitekim Suriye sahasındaki ve daha geniş olarak bölgedeki belirsiz gelişmeler ve İran, Türkiye ile Körfez ülkeleri gibi yerel aktörlerin verdikleri karşılıklar, ortak bir eylemi engellemeye de yetiyor. Böylece, iki ülke arası ilişkiler muhtemelen etkileşimsel bir düzeyde kalacaktır. Uzun vadede ise Moskova ve Washington, iş birliğinin mümkün olması gibi durumlarda zıtlasma ve çatışmanın takip ettiği geçmiş klasik döngünün içine de düşebilir.

1991'den bu yana ABD-Rusya ilişkilerine dair temel gözlem, bu ilişkinin dönemsel olduğudur. Yakınlaşma dönemlerini mükerrer krizler izler. Zira son kertede, Obama yönetiminin 2009'da bir anlamda ilan ettiği "yeniden başlama (perezagruzka)" politikası ile birlikte filizlenen karşılıklı yakınlaşmanın, Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi ile Doğu Ukrayna'da patlak veren savaşın ardından yerini geçmiş konseptlere özgü bir mesafeliliğe bıraktığına şahit olduk. Nitekim ABD ve Avrupalı müttefikleri, söz konusu gelişmelere karşılık Rusya'ya karşı ekonomik yaptırımları devreye soktular. Ayrıca, Moskova'yı daha fazla genişlemekten caydırmak maksadıyla da NATO'nun Rusya sınırlarındaki varlığını arttırmaya gittiler. Ancak şu da var ki ilişkilerin bu şekilde tersine dönüşü, emsali olmayan bir durum değil. El Kaide'ye karşı mücadelede iş birliğiyle göze çarpan 11 Eylül sonrası balayı, Gürcistan ve Ukrayna'daki renkli devrimlerin ardından bir zıtlasmaya evrildi. Putin, bahse konu bölgelerdeki gelişmeleri kendisini iktidardan düşürmek isteyen Batılı bir senaryo olarak okudu ki Kiev'de 2013-2014 yılları arasında gerçekleşen ve Cumhurbaşkanı Viktor Yanukoviç'i alaşağı eden protestolara tepkisi de bundan farklı değildi.[1] Daha da geriye gidecek olursak, Boris Yeltsin'in devlet başkanlığı süresince Clinton yönetimi tarafından açıktan desteklendikten sonra, 1999'da Kosova meselesinde açığa çıkan çatlağın akabinde bu destek sona ermişti.[2]

Şu anda, muhtemelen başka bir yeni yumuşama döneminin eşiğindeyiz. Başkan seçilen Donald Trump, Rusya ile ilişkileri geliştirmek için çalışacağına sinyallerini vermekte gecikmedi. Emekli general ve Savunma İstihbarat Ajansının eski başkanı ve Russian Today (RT - genel olarak Kremlin'in sesi olarak düşünülen, Rusya destekli uluslararası televizyon kanalı) bir uzman olarak öne çıkarılan Michael Flynn'in ulusal güvenlik danışmanlığına ve Putin'in şahsi dostu olduğu söylenen ExxonMobil'in CEO'su Rex Tillerson'ın dışişleri bakanlığına aday gösterilmesi, Putin yanlısı dönüşün açık bir göstergesinden daha fazlasına işaret ediyor.

El Kaide'ye karşı mücadelede iş birliğiyle göze çarpan 11 Eylül sonrası balayı, Gürcistan ve Ukrayna'daki renkli devrimlerin ardından bir zıtlaşmaya evrildi. Putin, bahse konu bölgelerdeki gelişmeleri kendisini iktidardan düşürmek isteyen Batılı bir senaryo olarak okudu ki Kiev'de 2013-2014 yılları arasında gerçekleşen ve Cumhurbaşkanı Viktor Yanukoviç'i alaşağı eden protestolara tepisi de bundan farklı değildi

Yeni yönetimin ilk hamlelerinden biri, Ukrayna krizinin akabinde Obama yönetimi tarafından devreye sokulan yaptırımların kısmi ölçüde kaldırılması olabilir. Bu ayrıca, Obama yönetiminin Rusya'nın 2016 seçimlerine müdahalesi ve bilhassa iddia edildiği kadarıyla Demokratik Ulusal Komite'nin hacklenmesi üzerine yürürlüğe soktuğu birtakım kısıtlayıcı önlemlerin kaldırılmasını da içerebilir. Zira Trump'ın ekibi, yeni yönetimin altını oymayı hedefleyen ve bunu siyasi bir görev addederek yeni yaptırımları gündeme getiren bu hamleleri ciddiye almadı bile.[3]

Orta Doğu'ya Dair Yeni Bir Odak?

Gün geçtikçe belirginleşen Rus-Amerikan ortaklığının odak noktası, Suriye ve Irak'ta IŞİD'e karşı ortak bir cephe kurmak olacaktır. Sünni militanlar Trump tarafından (bunlar IŞİD ve muhtemelen El Kaide bağlantılı olan ve halihazırda Şam'ın Fethi Cephesi (ŞFC) adını alan Nusret Cephesi olarak bilinen) ABD'nin ulusal güvenliğine yönelik Orta Doğu'da zuhur eden en ciddi tehdit olarak tanımlandı. Bu bakış açısı, Rus yönetiminin uzun süredir öne sürdüğü Batı ile ortak bir düşmana sahip oldukları argümanı ile aynı tona sahip. Bunun da ötesinde Kremlin IŞİD'i mağlup etmek hususunda ABD ile olan iş birliğini, Şam'daki Esad rejiminin iktidarda kalması ve ona sadık güçlerin Doğu Halep'in ele geçirilmesini takiben ülkenin batısında ve kuzeyinde muhalifler tarafından kontrol edilen bölgeleri IŞİD ve ŞFC'den temizlemek için ele geçirmesine izin verilmesi gerektiğine dair rızayı üretebilmek bakımından da bir koz olarak görüyor. Trump, Londra'daki The Times ve Almanya'daki Bild'e verdiği son röportajlarında, pazarlığın nükleer cepheneliği azaltmak konusunda ortak bir anlaşmayı da içermesi gerektiğini belirtti. [5] Bununla da yetinmeyen Trump, ABD'nin dış ve güvenlik politikalarının mihenk taşı olan NATO'yu "demode" olarak niteledi.

Tüm bunlara karşın işlerin keskin bir şekilde tersine döneceğine ilişkin beklentiler abartılmamalı. Eskilerin söylediği gibi, tarih tekerrür etmez ama uyumluluk arz eder. Suriye'de ortak bir zemin bulmak için yapılan baskılar beyhude bulunabilir ve hatta ortaklık girişimleri sonuç vermeyip boşa çıkabilir de. Ukrayna'da, Baltık ülkelerinde veya Karadeniz'de olası bir parlama, ABD-Rusya güvenlik ortaklığını alevlendirme çabalarının altını pekâlâ dinamitleyebilir. Kongre'deki Cumhuriyetçi çoğunluğun



Trump, Londra'daki The Times ve Almanya'daki Bild'e verdiği son röportajlarında, pazarlığın nükleer cephaneliği azaltmak konusunda ortak bir anlaşmayı da içermesi gerektiğini belirtti. Bununla da yetinmeyen Trump, ABD'nin dış ve güvenlik politikalarının mihenk taşı olan NATO'yu "demode" olarak niteledi

yanı sıra "Mad Dog" olarak da bilinen yeni Savunma Bakanı James Mattis ve CIA'nin yeni başkanı Mike Pompeo gibi isimler uluslararası ilişkilerde ve bilhassa Rusya meselesinde daha geleneksel ve 'şahin' bir bakış açısına sahipler. Nitekim 12 Ocak 2017'deki Kongre oturumu sırasında Mattis, Putin'in "Kuzey Atlantik ittifakını parçalamaya çalıştığının" altını çizmişti. Dolayısıyla yaşanacak herhangi bir kriz, her ne kadar Cumhuriyetçi seçmenlerin %70'i hâlihazırda yumuşak bir politikayı destekliyor gibi görünse de durumu onların lehine, fakat yönetimin dış politikasını şekillendiren Tillerson veya Flynn gibi isimlerin de aleyhine çevirebilir. [6] Dahası, Suriye'deki iş birliğinin – Obama yönetiminde olduğu gibi- sınırlı olabileceğini varsaymak da yanlış olmaz. Böyle bir senaryoda, iş birliği içerisinde bir eylemin değil ancak birbirine paralel hava saldırılarının devamını göreceğiz. Fakat 2016 yılında Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ve ABD Dışişleri Bakanı John Kerry arasında müzakere edilen iki ateşkes anlaşması bu açıdan pek de teşvik edici emsaller değil. Çünkü Rusya ve ABD

Pentagon ve diğer kilit unsurlar hiçbir zaman Ruslarla bilgi ya da istihbarat paylaşımı fikrine sıcak bakmadı. Ancak yeni yönetim, muhalif militanlara olan yardımları kesin olarak sonlandırabilir ve ABD destekli güçler Musul ve Rakka'yı IŞİD'ten alırken gerçekten de Rusya ve Esad'ın "kullanışlı Suriye" üzerindeki nüfuzunu pekiştirmelerine geçit verebilir. Kısacası, Orta Doğu'da Rusya ve Amerika arasındaki ilişkiler en iyi ihtimalle etkileşimsel kalmayı sürdürecektir

tarafından üzerinde anlaşılan söz konusu ateşkeslere ne Mart'ta ne de Eylül'de uyuldu.[7] Pentagon ve diğer kilit unsurlar hiçbir zaman Ruslarla bilgi ya da istihbarat paylaşımı fikrine sıcak bakmadı. Ancak yeni yönetim, muhalif militanlara olan yardımları kesin olarak sonlandırabilir ve ABD destekli güçler Musul ve Rakka'yı IŞİD'ten alırken gerçekten de Rusya ve Esad'ın "kullanışlı Suriye" üzerindeki nüfuzunu pekiştirmelerine geçit verebilir. Kısacası, Orta Doğu'da Rusya ve Amerika arasındaki ilişkiler en iyi ihtimalle etkileşimsel kalmayı sürdürecektir.

Hangi Sonuçlar?

Rusya-ABD yaklaşması, Suriye için ve daha da geniş olarak, Orta Doğu'dan Avrupa'ya yayılan cihadi militanlaşmaya uzun vadede bir çözüm sağlayacak mı? Bu oldukça düşük bir ihtimal. Yenilenmiş bir Esad rejiminin, toplumsal meşruiyete ya da sivil protestoların şiddetle bastırılmasının mevcut iç savaşı tetiklediği 2011 ilkbaharı öncesindeki statükoyu tam anlamıyla yeniden kuracak ne gücü ne de bunu mümkün kılacak bir kapasitesi olmayacak. Rusya da benzer şekilde askeri kapasitesinin limitlerine ulaşmış durumda. Bu yanı sıra Rusya, Esad'ı kurtarmış olmakla birlikte postallarının sahada olmasına, misyonun sapacağı endişesiyle isteksiz kalacaktır. Rusya'nın Türkiye Büyükelçisi Andrey Karlov'un bir suikaste kurban gitmesi ve Suriye'deki Rus kuvvetleri arasında –yüksek rütbeliler de dahil olmak üzere- artan ölüm oranı, mevcut stratejinin risklerini ortaya koyan örnekler arasında sayılabilir. [8] Dolayısıyla askeri müdahale, getirdiği faydaların yanında büyük bir bedele de yol açmış görünüyor. Dahası, sosyolojik araştırmaların gösterdiği üzere Rus toplumu kayıtsızlık ile (Kırım'ın ilhakı ve hatta Donbas'daki çatışmanın aksine) bir süper-güçler çatışmasına dönüşebilecek bir kızışmaya dair endişeli olmak



arasında gidip geliyor.[9] Amerika'nın Orta Doğu'dan kısmi ölçüde çekilmesinin ortaya çıkardığı boşluğu doldurmak için Moskova'nın sahaya adım atmasının artık makul bir gerekçesinin olmadığı görülmekte. Suriye'deki Esad ve Mısır'daki Abdülfettah el Sisi gibi rejim ordularındaki personel sayısının azalması cihatçılardan müteşekkil tehdidin derinleşmesine sebep oluyor. Devletlerin iflası ve Suudi Arabistan, İran ve Türkiye gibi bölgesel merkezi güçler arasındaki jeopolitik rekabetle beraber cihatçı tehdit, öngörülebilir gelecekte Batı'ya musallat olmaya ve bu yüzden Orta Doğu radikalizminin yatağı olarak kalmaya devam edecek. Dolayısıyla ABD ve özellikle Avrupa bunun neticeleriyle yüzleşmek zorunda kalacak: 19 Aralık 2016'da Berlin'de gerçekleşen terör saldırısı bunun dehşet verici bir emaresiydi yalnızca.

Rusya da Fransa veya Belçika gibi ülkelerle benzer bir kaygıyı yaşıyor olmasının yanı sıra başkaca meselelerle de uğraşmak zorunda: Peki IŞİD'in mağlubiyetinden sonraki gün yabancı savaşçılar eve dönmek isterlerse ne olacak? Menfaatlerin bu şekilde kesişmesi; Rusya, AB üyesi devletler ve ABD arasında istihbarat servisleri ve kanun uygulayıcı otoriteler seviyesinde bir iş birliğini gerektirecektir

Yabancı savaşçılar evlerine döndükten sonra Suriye ihtilafından doğacak riskler, Rusya ile Batı arasındaki iş birliğinin temelini oluşturabilir mi? Bir dereceye kadar evet, çünkü Moskova bu konuda kendisini Avrupa'nın geri kalanıyla aynı gemide görüyor. Bilindiği kadarıyla, zaman içerisinde 4.000 kadar Çeçen, Suriye ve Irak'ın farklı noktalarında savaştilar. Dağıstan ve İnguşetya da dahil olmak üzere Rusya'nın Kuzey Kafkasya'daki diğer bölgeleri de yurt dışına militan göndermekte mahir görünüyor. Federal

Güvenlik Servisi (Federal'naiia Sluzhba Bezopasnosti, FSB) toplam sayısının 2700 olduğunu ifade ederken, Savunma Bakanlığı 170 Rus vatandaşının IŞİD için savaşırken öldüğünü bildirdi.[10] Yani, Rusya da Fransa veya Belçika gibi ülkelerle benzer bir kaygıyı yaşıyor olmasının yanı sıra başkaca meselelerle de uğraşmak zorunda: Peki IŞİD'in mağlubiyetinden sonraki gün yabancı savaşçılar eve dönmek isterlerse ne olacak? Menfaatlerin bu şekilde kesişmesi; Rusya, AB üyesi devletler ve ABD arasında istihbarat servisleri ve kanun uygulayıcı otoriteler seviyesinde bir iş birliğini gerektirecektir. Elbette söylemek, yapmaktan daha kolay. 2014-2015'te ilişkilerin tabiri caizse 'dibe vurmasına' rağmen Batılı unsurlar hiçbir zaman Rusyalı meslektaşlarıyla ilişkilerini tamamen bozmadılar. Fakat karşılıklı güvensizlik hâlâ oldukça derin bir mahiyet arz ediyor. Nitekim Moskova'nın çeşitli "aktif yollarla" (bilgi kirliliği, popülist hareketleri desteklemek, siber savaş vb.) Batılı ülkelerin iç işlerine karıştığına dair yaygın şüpheler, mevcut krizi derinleştirmeye yetiyor. Paris ve Brüksel'de 2015 sonlarında gerçekleşen terör saldırılarının ortaya koyduğu üzere AB üyesi devletler arasında bir entegrasyon açığının olması işleri daha da karmaşık bir hale sokuyor. Hülasa, ABD tarafından güçlü bir baskı ve uzun süreli bir çaba, bu geniş koalisyonun işlemesi için en temel hususlardan biri olmaya devam ediyor. Sonuç olarak ne Avrupalılar ne de Ruslar bu işin üstesinden tek başlarına gelebilirler.

Bölgeden Gelen Karşılıklar

Varsayılan Rusya-Amerika uyumunun sahaya yansımaları, Orta Doğu'daki yerel aktörlerin merkeziliği sebebiyle pek de kolay olmayacaktır. Ne Moskova ne de Washington'un sahadaki müttefikleri ya da (farz edilen) vekilleri üzerinde doğrudan bir kontrolü yok. Rusya, ortak



hedefleri olan Esad rejimini desteklemesi sayesinde İran ile ilişkilerinde belirgin bir gelişme yaşadı fakat bu yakınlaşmanın kalıcı olup olmadığını pekâlâ göreceğiz. Tahran'da Moskova ile iş birliğine dair birbiriyle çelişen görüşler mevcut. İkili ilişkilerin kritik bir testi, Halep'in ötesinde saha harekâtının devam edip etmeyeceğine dair tartışmada olacaktır. Esad ve İranlılar toprakları yeniden ele geçirme faaliyetlerini sürdürme niyetinde fakat Rusya'nın bu ikinci aşamayı sahiplenmesi ve buna katkı sunması 'cepte' görülmemeli. İkincisi, Rusya kendisini Başkan Donald Trump ve Dışişleri Bakanı Tillerson yönetiminde potansiyel bir partner olan ABD ile bu yönetimin bir partnerden ziyade tehdit olarak tanımladığı İran arasında dengeyi sağlamak zorunda hissedecektir. Eğer Obama ve Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani yönetimleri tarafından varılan nükleer anlaşma bozulursa İran, Rusya ve ABD'nin ortak bir zemin arayışı şeklindeki çabaları baltalamak ve bunun önünü tıkamak için son derece hevesli davranacaktır. Nitekim İran'ın Putin-Trump ikilisinin beraber hareket etme çabalarının tekerine çomak sokarak Suriye ve daha geniş olarak bölge çapında sahada oldu bitti durumu yaratmak için yeteri kadar fırsatı olacaktır da.

Türkiye'nin ABD-Rusya yakınlaşmasına nasıl tepki vereceği ise oldukça belirsiz görünmekte. Bu yakınlaşma, görünürde Türkiye'nin öncelikleri ve stratejik tercihleriyle uyumlu duruyor. Türkiye, NATO üyesi bir devlet ve Amerika'nın da müttefikleri fakat aynı zamanda büyük bir komşusu ve temel enerji kaynağı olan Rusya'yı frenlemek yerine ona uyum sağlamak gerektiğine inanıyor. Suriye'deki Rusya-Türkiye diplomatik inisiyatifi, ABD'yi güverteye çıkarabilir. Moskova da Ankara da ABD'nin Kazakistan'ın başkenti Astana'da yapılacak Suriye görüşmelerine

katılmasından yana bir tutum sergiliyor. Bu anlamda Rusya ve Türkiye'nin, Amerika'nın ve Suudi Arabistan'ın söz konusu sürece müdahil olmasına kesinkes karşı olan İran'a karşı lobi oluşturmak yönünde ciddi dürtüleri var.[11] Eğer Astana, masada hegemonik güçlerden ziyade eşitler arasındaki bir aktör olarak yer alacak bir ABD ile yola çıkarsa Rusya ve Türkiye büyük bir diplomatik kazanım elde etmiş olacak.

Öte yandan Türkiye hükümeti, ABD ve Rusya arasında varılacak bir anlaşmadan endişelenmek için de iyi bir gerekçeye sahip, bilhassa kendi menfaatlerinin feda edilebilmesi hususunda. Türkiye başlangıçta Amerika'nın, PKK'nın Suriye'deki kardeş örgütü olan ve Suriye Demokratik Güçleri (SDG) olarak anılan oluşumun çekirdeğini oluşturan ve hâlihazırda Türkiye sınırında toprak egemenliği bulunan Demokratik Birlik Partisi (PYD) ile çalışmasını tenkit etmedi. PYD ise Moskova ile olan iyi ilişkilerinden yararlandı ve hatta Rusya'nın başkentinde kalıcı bir temsilciliğe sahip oldu. Eğer iki güç ortak bir zeminde bulaşabilirse bu durum belli ki Doğu Suriye'de IŞİD'e karşı gelecekte yapılacak Rus-Amerikan saldırılarının da bir kısmına şekil verecek. Pek de muhtemel olmayan, ABD ve Rusya'nın ortak garantörler olmasıyla şekillenen ve savaşı bitirmeyi hedefleyen bir güç paylaşımı durumunda ise Suriye Kürtlerinin bir tür toprak egemenliğine, belki de Irak Kürdistanı'ndakine benzer bir yapıya sahip olmasını beklemek abes kaçmayacaktır. Türkiye'nin PYD/PKK'nın bir politik varlık olarak güney sınırında var olduğu manzarayı sorgusuz sualsiz kabul etmesini tasavvur etmek ise oldukça zor. Dolayısıyla Türkiye için bundan kaçınmanın yolu, İran ile birlikte çalışmak ve ABD'yi dışlayan olası bir üçlü iş birliğine (Türkiye-İran-Rusya) odaklanmak. Sonuç itibarıyla Türkiye, Orta Doğu'da Rusya-



Amerikan yakınlaşmasını kolaylaştırmak yerine bu ilişkiyi bozmayı arzu eden bir pozisyonu benimseyebilir.

Benzer durum Körfez ülkeleri için de geçerli. ABD'nin Esad'ı sadece daha küçük şeytan olarak değil aynı zamanda düzeni korumak ve aşırıcılığı zapt etmek için bir taşeron olarak tanımlaması, Suriye krizine derinlemesine bir şekilde dahil olan Suudi Arabistan ve Katar gibi odaklar nezdinde zorlama bir kabul olur. Bu ülkelerin nüfuz kapasitesini daraltan ve menfaatlerini tehlikeye sokan Rusya-ABD ilişkilerindeki yeni döneme dair şüphe duymak için yeterli sebepleri var. İlginç bir kırılma noktasıyla beraber, normalde yeminli düşmanlar olan Suudiler ve İranlılar, Trump yönetiminin Rusya'ya açılımı sürdükçe kendilerini nihayetinde aynı gemide bulabilirler.

Çeşitli seviyelerde hissedilen kısıtlamalar –başta Orta Doğu kaynaklı olanlar olmak üzere- göz önüne alındığında ABD-Rusya ilişkilerinde büyük bir dönüşüm beklememeliyiz. Bu hem çakışan hem de kesişen çıkarların tanımlayabileceği karmaşık bir bağlar bütünü. Putin ve Trump, ilişkilerinin mantığını yeniden şekillendirmekte ve Suriye ile Orta Doğu'da ortak bir hedef bulmakta –bu imkânsız değilse bile- oldukça zorlanacaktır.



Referanslar

[1] Andrew Wilson, Ukraine Crisis: What It Means for the West, New Haven: Yale University Press, 2014.

[2] On the cycles of rapprochement and conflict in Russia-U.S. relations, bkz. Angela Stent, The Limits of Partnership. U.S.-Russia Relations in the Twenty First Century, Princeton, NJ: Princeton University Press.

[3] Team Trump: We're the true target of Obama's sanctions, Politico, 30 Aralık 2016.

[4] Donald Trump'ın Center for the National Interest'te yaptığı konuşmaya bkz., 27 Nisan 2016. Yazılı metin için: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

[5] Tam metin için: <http://www.thetimes.co.uk/article/full-transcript-of-interview-with-donald-trump-5d39sro9d>

[6] https://www.washingtonpost.com/politics/polling/russian-trump-approvedisapprove-responded/2017/01/17/9faa2coe-dcac-11e6-8902-610fe486791c_page.html

[7] Dimitar Bechev, Is Russia's Gambit Paying Off, Al Sharq Forum, 15 Eylül 2016. <http://sharqforum.org/2016/09/15/is-russias-syrian-gambit-paying-off/>

[8] Aralık 2016'da Albay Ruslan Galitskii, askeri danışman olarak görev yaptığı Halep'te bir havan topu saldırısında yaralanarak savaşta zarar gören en yüksek rütbeli Rus asker oldu. Resmi kayıtlara göre, Rusya'nın kaybı 26 servis görevlisini de içeriyor. Resmi olmayan rakamlara göre ise, sahada aktif bir şekilde görev yapan paralı Rus askerler ve 25 Aralık 2016'da Soçi yakınlarında düşen Tu-154 hesaba katıldığında, sayı daha da fazla olabilir. <http://www.rbc.ru/politics/05/12/2016/58457c589a79473fa152c4a2> Paralı askerlere dair bkz. Mark Galeotti, Moscow's Mercenaries in Syria, War on the Rocks, 5 Nisan 2016. <https://warontherocks.com/2016/04/moscows-mercenaries-in-syria/>

[9] Güvenilir bir araştırma şirketi olan Levada-Tsentr, Kasım 2016'da şu sonuçlara ulaştı:

Rusların %48'i, Suriye'nin küresel bir çatışmayı tetiklemesinden korkuyor. Vatandaşların %52'si askeri operasyonu destekliyor. %28'i buna karşı ve %24'ünün de herhangi bir fikri yok. %32'si Suriye hareketinin Rusya'nın uluslararası imajını daha kötü hâle getirdiğine inanırken %21'i daha iyi hâle getirdiğine inanıyor. %26'sı bir değişim görmezken %21'i de bir fikre sahip değil. 31 Kasım 2016. <http://kommersant.ru/doc/3131221>

[10] RFE/RL, Foreign Fighters in Iraq and Syria: Where Do They Come From? <http://www.rferl.org/a/foreign-fighters-syria-iraq-is-isis-isil-infographic/26584940.html>

[11] İran, Astana'daki Suriye görüşmelerinde ABD'yi istemediğini söyledi, Reuters, 17 Ocak 2017.



YAZAR HAKKINDA

Dr. Dimitar Bechev, Al Sharq Forum uzman araştırmacılarından. Bechev, özellikle Rusya'nın Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya yönelik dış politikasına odaklanmaktadır. Harvard Üniversitesi bünyesindeki Center for European Studies'de misafir öğretim üyeliği ve Sofya merkezli bir düşünce kuruluğu olan European Policy Institute'te direktörlük yapmaktadır. Bechev daha önce European Council on Foreign Relations'ta (ECFR) da araştırmacılık yapmıştır. Avrupa Birliği (AB) Dış İlişkileri, AB Politikaları ve Türkiye, Yunanistan ve Rus Dış Politikası da dahil olmak üzere Güneydoğu Avrupa üzerine birçok yayını vardır. "Constructing South East Europe: The Politics of Balkan Regional Cooperation (2011)" kitabının yazarı ve "What Does Turkey Think (ECFR, 2011)" gibi birçok derleme kitabın da editörüdür. Akademik makaleleri Journal of Common Market Studies ve East European Politics and Societies gibi öne çıkan dergilerde yayımlanmıştır. Bechev; Foreign Policy, Al Jazeera, openDemocracy, Politico, EUObserver ve başkaca yayın organları için düzenli olarak yazılar kaleme almaktadır. Araştırma alanları Rusya'nın Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya yönelik dış politikası, AB Dış İlişkileri ve Güneydoğu Avrupa Politikaları üzerinedir.

AL SHARQ FORUM HAKKINDA

Al Sharq Forum, amacı; şark bölgesi halklarının siyasal gelişimi, sosyal adalete kavuşması ve ekonomik refaha erişmesi için uzun vadeli stratejiler geliştirmek olan, bağımsız ve uluslararası bir kuruluştur. Al Sharq Forum, bu hedefini; demokratik katılım ideali, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog, sosyal adalet ve kamu yararını gözeterek araştırmaları teşvik ederek gerçekleştirmektedir.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +902126031815
Faks: +902126031665
E-posta: info@sharqforum.org

sharqforum.org

    / SharqForum

 / Sharq-Forum

**الشرق
منتدى**

ALSHARQ FORUM

